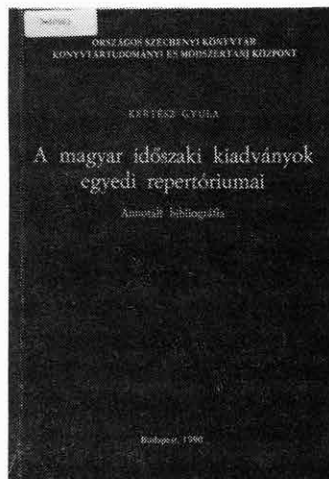

A magyar időszaki kiadványok egyedi repertóriumai

Kertész Gyula másodfokú bibliográfiája a tőle megszokott alapossággal készült el ezúttal is. Mint bevezetőjében az összeállító megemlíti, a kötet második kiadása két okból vált időszerűvé: egyrészt az első kiadás megjelenése után újabb, nem regisztrált repertóriumok bukkantak fel, másrészt napjainkban - úgy tűnik - „divatba jött” a repertóriumkészítés, és az elmúlt tizenkét év során több, mint négyszáz új tétellel bővült a bibliográfia második kiadása - az előző változata összesen 372 tételt tartalmazott. (Ez a mindenképpen számottevő növekedés annak is köszönhető, hogy a repertóriumok között sok az egyetemi és főiskolai szakdolgozat, amelyeket a könyvtári tanszékeken előszeretettel választanak témájuknak a végzős diákok.)

A könyvismertetések szokásos hagyományait követve tekintsük át sorban a kötetre jellemző legfontosabb ismérveket, egyúttal az olvasók figyelmét is ráirányítva azokra.

Kezdjük a bibliográfia tartalmával: kezdő időhatár kijelölése nélkül, feldolgozásra került a primér irodalmat tartalmazó magyar periodikumok repertóriumainak teljes köre, kiterjesztve a rejtett feldolgozásokra, valamint a fellelhető kéziratos anyagokra is. A kötet 838 egyedi repertórium adatait dolgozta fel. Már a gyűjtőkör kijelölésekor szükség volt bizonyos műfajok, hungarika-típusok behatárolására: ez utóbbit tekintve a szerző a tartalmi hungarikumot tartalmazó idegen nyelvű folyóiratok repertóriumait is felveszi munkájába - mint megjegyzi: erős szelekcióval. A felhasználó szempontjából már az is hasznos információ, ha akár csak egy külföldi periodikum gyűjtési területéről, tartalmáról, netán egyéb adatairól is tudomást szerezhet. Szerencsére itt ennél jóval többről van szó. A tartalmi hungarikum kategóriát takaró idegen nyelvű folyóiratcímeket bön-gészve a bibliográfiában feltűnő (de egyben természetes is), hogy abban főképpen szomszédos országokbeli folyóiratok repertóriumai szerepelnek, és azon belül is a legtöbb Jugoszláviából. Nem biztos, hogy a jugoszláviai bibliográfiai munkálatok különleges fejlettsége indokolja, hogy ott több ilyen típusú gyűjtés és kiadvány keletkezett, inkább a róluk szóló információkhoz jutott nagyobb számban a szerző. (*Pastyik Lász-*

KERTÉSZ Gyula: A magyar időszaki kiadványok egyedi repertóriumai : Annotált bibliográfia / Kertész Gyula ; [közread. az] Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ.- 2. átd. bőv. kiad.- Bp. : OSZK KMK, 1990.-415 p.

ló újvidéki bibliográfus nevének említése a bevezetőben rögtön magyarázatot is ad erre a tényre.)

Visszatérve a gyűjtőkör kérdésére, a bibliográfiában jelentős számban szerepelnek azok a rejtett repertóriumok, amelyek nem önálló kiadványként, hanem többnyire az anyafolyóirat különszámaként vagy mellékleteként kerültek kiadásra. Regisztrálásuk nagyon lényeges a kutatás és a tájékoztatás szempontjából, hiszen egy-egy folyóiratszám megtalálása a bibliográfiai adatok hiányában komoly utánajárást kívánna a tájékoztatási szakembertől. Igen érdekes a feldolgozott repertóriumok megoszlása abból a szempontból is, hogy kiadott vagy kéziratban lévő dokumentumokról van szó. Nagy bátorságra (és kitartó kutatómunkára) volt szükség ahhoz, hogy Kertész Gyula felvállalja a kéziratban lévő repertóriumok feldolgozását is, ami egyébként jelentősen emeli a kiadvány értékét: a már említett egyetemi-főiskolai szakdolgozatokon kívül több fővárosi és vidéki gyűjteményben elszórtan található unikum kéziratról szerezhetünk információkat. (Megjegyzem, talán megért volna egy-két utazást pl. a pozsonyi és a kolozsvári egyetemeken készült magyar szakdolgozatok kézbevétele

is: több hírlap- és folyóiratrepertóriumról van tudomásom, amelyek ott készültek. Persze a feldolgozásnak ezekben az esetekben csak elméleti jelentősége lett volna, hiszen a szakdolgozatok gyakorlatilag hozzáférhetetlenek a kutatás számára.)

A repertóriumok leírásaihoz fűzött megjegyzések túlmutatnak a „hagyományos” regisztratív másodfokú bibliográfiák nyújtotta lehetőségeken, mégpedig elsősorban tartalmukban. A bibliográfia egyik legfőbb erényének tartom (tartalmi teljességén túl), hogy a feltárt repertóriumokról elemző-értékelő megjegyzéseket olvashatunk, amelyek azonban mégsem szubjektív alapon készültek. A szerzőt bibliográfusi tapasztalata, a különböző típusú bibliográfiák és repertóriumok mélyreható ismerete hatalmazza fel értékelő megjegyzései megtételére, amelyek a tájékoztató munkához nagy segítséget nyújtanak, és egyben kiterjesztik a „száraz” bibliográfiai műfaj határait a véleményalkotás, kritika felé.

A kötetben a tömör és informatív bevezető után a folyóiratcímek betűrendjében következnek az egyedi repertóriumok leírásai, amelyeket megelőz az „anyafolyóirat” rövid sajtóbibliográfiai leírása. A repertóriumok feldolgozása minden esetben autopszián alapul, különös tekintettel a kiadványokban (kéziratokban) található mellékletekre, illusztrációkra és a munkák terjedelmére.

A bibliográfiai leírást követő annotációk egységes rendezési elvek alapján épülnek fel: röviden ismertetik a repertóriumok tartalmi, szerkezeti, a címléírásra és az indexelésre vonatkozó ismerveit. A részletes annotáció után következnek a már említett értékelő megjegyzések.

A bibliográfia szerkezete egyszerű, és ezáltal könnyen áttekinthető, ami véleményem szerint

egyik alapvető követelménye a hasonló, adatokban gazdag összefoglaló jellegű bibliográfiai vállalkozásoknak.

A tartalmi és nominális visszakeresés megkönnyítésére részletes névmutató és különálló tárgymutató található a kötet végén, ez utóbbi kombinálva a tárgykörtől gyakorta elválaszthatatlan földrajzi elnevezésekkel, valamint a keresés számára hasznos formai jellemzőkkel. A kombinált mutatóban utalórendszer segíti a felhasználót.

Mivel az anyaggyűjtés lezárulása után (1986) több repertórium jelent meg, vagy tervezik megjelenését, indokolt volt ezek regisztratív jellegű felsorolása, amit a szerző a függelékben meg is tesz: összesen 58 új címről szerezhünk tudomást az 1987-1990-es repertóriumtermésből.

Igen értékes a kötet bevezetője után található forrás- és irodalomjegyzék, amely kifejezetten didaktikai cézzal foglalja össze a legfontosabb bibliográfiákat és katalógusokat, amelyek a szerzőt munkájában segíthették. Az összeállítás főképpen azoknak az olvasóknak szól, akik szeretnének elmélyülni a témában - többek között a bibliográfiakészítés módszertani kérdéskörében is. Nem hiszem, hogy tévednék abban, hogy a kötet az egyetemi és főiskolai könyvtáros-oktatásban hamarosan komoly szerephez jut, úgy is mint „mintabibliográfia” és kézikönyvként is.

A bibliográfia a maga nemében mestermunka, olyan, amit tényleg tanítani kéne. Mind a kötet és a mutatók szerkezete, mind a leírások következetessége, de az elérhető legnagyobb tartalmi teljesség megvalósítása is elismerést vált ki a gyakorló bibliográfusokból: csak ők tudják igazán, milyen hatalmas munka áll a kiadvány mögött.

Dippold Péter

HAJLÉKTALAN KÖNYVTÁRAK PANASZKODNAK A PRIVATIZÁLÁSRA Kelet-Berlinben. A friedrichshaini kerületi könyvtár hajdani otthonában most az Ali Baba Kft. szupermarketja működik: a könyvtár kisebb helyiségbe szorult, 300 ezres állományának zöme pinceraktárban várja a jobb jövőt. Csupán két kerületben már 14 könyvtárnak mondott fel az új (ill. régi) háztulajdonos; a kerületi önkormányzat nem tudja fizetni a megemelt lakbért a könyvtár számára.

(DBI-Pressespiegel, 1991. máj.)